

სამართალი

ფასი: წლიურად 8 მ., ნახევარი წლით 4 მ., ტრესენი 4 აბ. ცალკე ნომერი ერთი შაურის. **დამატებით** 7 მ. წლიური ხელის მომწერლებს გავითის ფასი შეუძლიათ ნაწილნაწილად გადაიხადონ. ხელის მოწერის დროს 3 მ., და ნაჩენი კიდევ ნაწილნაწილად. განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტით ღირს 15 კაპ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის ვარჯშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტით ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან 15 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა თითოჯერ ნაშუადღევს 2 საათ. ღირს 3 მ. 2 საათს შემდეგ 4 მან.

ყოველდღიური საკოლონიკო და სალიტერატურო გაზეთი

ტელეფონი № 76.

„სამშობლო დედის ძუძუი, არ გაიცვლები სხვაზედა, ორივე ტკბილია ძმობილა, მირჩვენის ორსავე თვალზედა, როგორც უფალი, სამშობლოც ერთია ქვეყანაზედა“

ტელეფონი № 76.

ღრმათ დამწუხრებული ქირისუფლები აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ შაბათს, 1 აგვისტოს, დილის 9 საათზე, ქუთაისის ქართველ კათოლიკთა ეკლესიაში გადახდილი იქნება წლის წირვა და პანაშვილი
პავლე სტეფანეს ძის მეფისაშვილის
სულის მოსახსენებლათ. 2-2-757.

25 ივლისს უდროოდ გარდაიცვალა
ა.წ. ვალიკო (იგივე ივანი) მარკაშვილი
მარკაშვილი
გამოსვენება და დაკრძალვა მოხდება შაბათს, პირველ აგვისტოს, სოფელ კორელიაში, საჩხერის საბოქაულოში. 1-1-546.

დედა ირინე; მეუღლე ელისაბედი; შვილები: გრიშა, ნინუცა და ანეტა; ძმები: ერმილ, ილარიონი, პორფირე, თეოდე და ვიხაკო; ძმობი: მაკრენგევა, მანია, ოლია და მარია; ძმის-შვილები: მაშო, ცაბურა, ნინო, ქეთო, თამარა და დათიკო უღრმესი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავებს და ნაცნობთ, რომ 28 ივლისს, საღამოს ხუთ საათზე, ხან მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა სოფ. დიშვი, ძვარფასი და დაუვიწყარი
სილიგისძე მარკაშვილი და მალაქაძე
პანაშვილები ყოველდღე დილის 11 საათსა და საღამოს 5 საათზე. გამოსვენება მოხდება კვირას, 2 მარტობისთვის, საკუთარი სახლიდან, სოფ. დიშვის მთავარანგელოზის ეკლესიის სასაფლაოზე დასაკრძალავად. 3-1-547

სამგლოვიარო და პანაშვილი
მოგვიხატო მთის არწივი!
მოულოდნელმა ამბავმა მეხი და-მარტყა!... გახატებმა მაცნობეს ჩვენი საამაყო „მთის არწივი“-ვაქას სიკვდილი...
გული დამისერა მისმა უდროოდ დაკარგვამ.. განა ამას ვიფიქრებდი, რომ შეუბრალებელი სიკვდილი, რომელიც შემოგვიჩნდა ამ უკანასკნელ სამი წლის განმავლობაში, აღარ გვაკარებდა ამდენ გლოვა-ტირილს და დაჩენილს ჩვენს ერთადერთ ბრძენსა და უფროსს მგოსანს

ელექტრო „რაღიუმი“ თეატრი

საზაფხულო ზანოზაში.

ხუთშაბათიდან, 30 ივლისიდან, ნაჩვენებია იქნება სურათი:
I. რუსეთის საზღვარო ქრონიკა. სკობლევის კომიტეტისა მე-18 სურათი.
II. მონაბ. „რადიუმისა“ - სენსაცია აჩრდილი
კატარკლისა. მხატვრული დრამა სამ. ნაწილით. ფრანგ მსახ. ქალის ნაპერკოვსკაიას მონაწილეობით.
III. ჩაზლილი არწივი ძლიერ კომიკური სურათი.

მთის არწივი - ვაჟა ფაშაძე

ალარ ჰამაზი საპარტიველოს.

დიდი ხანია, ერთს საუკუნეზე მეტია, რაც რომ ჩვენი ტურფა და ლამაზი ქვეყანა, შინაურ მწუხარებასთან ტანჯვა-კოდებას განიცდის, მაგრამ, ამ უკანასკნელი ერთი წლის განმავლობაში, ჩვენს ქვეყანას პირდაპირ მართლის იობისებური მწუხარება და გოდება დაატყდა თავს.
როგორც იობს გაუწყდა თავის საუკეთესო შვილები და გაუნადგურდა საცხოვრებელი, სწორეა ისე მოგვდის ჩვენიც. ამ წელიწადში საქართველოს გამორბთან, რომლებმაც ბრძოლის ველზე დალიეს სული, წარიტაცა ჩვენი უგვირგვინო მეფე - დიდი აკაკი, ამავდროულად მოსპო ნიკოლოზური და ახლა, დახედეთ ბუნების გაუმძღვრობასა, მან უკანასკნელი იმედიც კი აღარ შეგვარჩინა და ხელოდან გამოგვტაცა უდიდებულესი ქართველი ჩვენი ეროვნების სიამაყე - ვაჟა-ფშაველა.
განგება, მსგავსად მარტობის იობისა, ქართველებმა, ჩვენა გვცდის, მას უნდა დარწმუნდეს ჩვენს ნამდვილ ქართველობაში დე! შეგვერთდეთ ყველანი და ყველას დაუმტკაცოთ, რომ ჩვენში იმ ქართველების სისხლი დღეს, რომლებმაც მიწას მიაბარეს, თამარ ბრწყინვალე შოთა დიდი და ნინო ტკბილი, და ეს დიდი უბედურება შეგვისუბუქოთ იმ რწმენით, რომ ჩვენი მთის არწივი არ მომკვდარა და მანამდის იქნება ჩვენთან, ვიდრე ჩვენ ქართველები ვიქნებით!
მ. ფარცხანაძე

ქუბრებულან ძალნი ცისანი და გლოვის ზარს რეკენ...
ოჰ, ვით გაუძლოს გულმან ამ ტანჯვას, საშინელებსა?...
ვხედავთ როგორ მწუხარეთ სდგას მუცხარა-დედა ვაჟისა და როგორის თანაგრძობით შექვეითნებს მას იალბუზი, ვხედავ როგორ მიჰქრის დასავლეთიდან ქარიშხალი აღმოსავლისკენ, რათა მიუსამძიმროს გლოვის ხმით ივერიის მთა-ბარს დაკარგვადილი ვაჟისა...
ო, ვხედავთ, ვხედავთ ამას ყოველივეს, ვხედავთ ჩვენს მოძმე მთიელებს დომობულთ, აღარა ჰყავთ მათ თავიანთი არწივი, აღარა ჰყავთ მათ გულის შვების მიმცემი, უღლო-ბელმა სიკვდილმა მოჰკლიჯა იგი მშობელ მხარეს.
ხედვენ ამას თვით ჩვენი მაღალი სვანეთის მთებიც და გლოვის ნიშნათ საშინლათ მობურულან. მათ ესმისთ, თუ ვინ მოკვდა, მათ ესმისთ, თუ ვინ იყო ვაჟა. ვაჟაში იგი ბედდა, როგორც სხვა მთიულები, თავის თავს... და დღეს თავის მოძმეებთან შეერთებული ჰკლოვს თავის სასიკვდილო ვაჟას...
და თქვენც მთიელნი, თუშ-ფშავ-ხევსურნი, ნუ შეგაკრთობთ ეგ უბედურება. საქართველოს ბევრი შავი ღლე განჯღვია, მაგრამ კვლავ სცოცხლობს იგი, იგი კვლავ წარმოშობს სახელოვან შვილებს, რომლებიც თავის ჩაგრულ ერს საქაოთ მოსწმენდენ თვალზე ცრემლს.
მალიერის სამშობლოს შავი მიწა სიყვარულით ჩაიკრავს გულში თავის სასიკვდილო შვილს და შეინახავს მის სახელს მინამ, სანამ თვით იარსებებს. მაშ, გამხანვით ძმებო, ნუ შეგაკრთობთ უბედურება, თქვენგანვე თქმულა:
„ვისაც მოუკლავს ის მოკლავს ნადირსა შავი ტყისასა, ვინც დახვდა იგივე დახვდება გულადად რაზმსა მტრისასა“.
ამბროსი მუშვიანი - სვანი.

კვლავ სიკვდილი. ქართველი ხალხის ცხოვრების კაბადონზე კვლავ თავისუფლად ფარფაშობს სიკვდილი თავისი საზარელი სახით. ჩვენი ერის ცხოვრების ჰორიზონტზე კიდევ თავისუფლად ნავარდობს შავი

მედიკალიზაცია

(პეტ. დვ. სააგენტოსაგან)

სოფია. 28 ივლ. კონსტანტინოპოლში გამოქვეყნებული ოფიციალური ცნობა ადასტურებს, რომ ჯავზნოსანი „ხარტინგ-ბარბაროსა“ დარდანელში ინგლისის წყალქვეშა ნავმადლეობა გადაჭრა ეკიპაჟის დიდი უმრავლესობა.

ლონდონი. 28 ივლ. გენერალი ფრენჩი იტყობინება, რომ გოფის ჩრდილო დასავლეთით, ამ სოფლის ნანგრევებს შუა, გავმაგრდით იმ ტერიტორიაზე, რომელიც ჩვენ გუშინ წავართვიტ მტერს.

ღამით მოვიგერეთ ქვეთა ჯარის სუსტი იერიში. დღით განახლდა საარტილერიო ბრძოლა, რომელსაც შედეგად მოყვა ორივე მხარის უკან დახევა. გოფიდან ჩვენ ცოტათი დავსწიეთ უკან ჩვენი ბრძოლის ხაზი, რასაც არსებითად საერთო მდგომარეობა არ შეუცვლია.

ბეჭდვითი ბიურომ გამოაქვეყნა გენერალ გალმითონის მოხსენება სადაც ნათქვამია, რომ ამ უკანასკნელ დღეებში ჩვენ შესაძინვით წავიწიეთ წინ. სურტკორთან ბრძოლის წრე 200 იარდის სიგრძეზე გავაფართოეთ. კატოისკენ მიმართული გზის აღმოსავლეთით 200 იარდის სიგრძე ფრონტზე მტერი შევაჩერეთ, მიუხედავად მაი თავგანწირული კონტრ-იერიშებისა.

ბრძოლის წრის სხვა ადგილებში განეორებიანი იერიშები ოსმალეების მოგერებულ იქნა. ფრანგების დახმარებით რამდენიმე იერიში მიერტანეთ მტერზე; ფრანგების დახმარებაში დიდი სარგებლობა მოგვიტანა.

ანზაკის რაიონში ჩვენ გავმაგრდით, ჩუნუბარისა და სარბარის ნაწილზე. კრიპის ქიმებიც ჩვენ დავიჭირეთ, თავიწირული ბრძოლისა და წარ-

მოზიბლავია ვაქს შთამგონებელი მუხა... იგი მითიურ წარმოდგენით შემოსილი ქალია, რომელსაც ესის ყველი ახის ენა და გრძობს ყველას სულის საიღუმლოებას... გაქს მუხას, „ემის ...ყოველი რასაც ფრინველი გალობენ, ან მკენარენი, ცხოველინი, როდის ილხენენ—წვალობენ“... („გველის მკამელი“).

საქართველოს ისტორიულმა ჩარხის ტრიბუნა რადაც რაინდული, მარად მომქედი და მარად მჩქეფარე სული და მიღრეკილება გაჰყოვეტ ქართველი კაცის ფსიხიკაში... ეს დაუცხრომელი აქტივობა ქართ. კაცის სულიერ ცხოვრების ერთ უმწვენიერეს თვისებას შეადგენს, რომელსაც თითქმის ყველა ჩვენი მგონები ფხიშელ პლასტიკურ ფორმებში გვიშლიან და გვისურათებენ... ქართველი ერის ამ მწვენიერ და მომხიბლავ სულიერ თვისების ერთი უმწვენიერესი მატარებელია ვაქ... მისი მგონიერი ბუნება ლაღი და მჩქეფარეა, მარად მოძრავი, მარად ბრძოლის წყურვილით გარემოცულია...

მშობლები სთხოვენ იმ პიტ, ვინც იცის რამე ამ ჯარისკაცის შესახებ შეატყობინონ შემდეგი მისამართით.

ქობაქის თვატრი ანდრო მურუსიძეს.

◆ 5 აგვისტოს, სოფ. ქაგონში (ქეთ. მაზრა) მახლობი ანდრო მურუსიძის მეთაურობით გაიმართება წარმოდგენა წარმოდგენილი იქნება გ. ერისთვის კომედია „ძენწი“.

◆ ამ დღეებში სოფ. ბაღდაში (სენაკის მაზრა) მოვაქვე მიხეილ შავდის ვილაც ქურდებმა ღამით ფართოფელოდისა და საბავალინო საეკროდან მოპარეს 1,500 მანეთად ღირებული საქონელი. ქურდები პოლიციამ შეიპყრო და პასუხის გეზში მისცვა.

◆ როგორც სოფ. ხრესილიდან გვწერენ კვირას იქ გაიმართა აღგილობრივი სამკითხველოს სასარგებლოთ წარმოდგენა. ამ წარმოდგენაში ქუთაისიდან მონაწილეობა მიიღო მსახიობებმა: ა. მურუსიძემ, ნემომ, დ. ჩარკვიანი, სარელია, ნ. ჩხაკვაძემ და სხვა. სალიტერატურო განყოფილებაში მიიღო მონაწილეობა ა. ეკალაძემ. ხალხი წარმოდგენას ბლომით დავსწრო.

◆ სამშაბათს, 28 ივლისს, ქუთაისის საოლქო სასამართლომ გაათავისუფლა დავით ლულაძე, რომელსაც ბრალს სდებდნენ ჯანელიძის ბავშვის გატაცებაში. ამავე დღეს სასამართლომ ამავე საქმისთვის 4 წლის კატორღა მიუსჯა მუხანაძეს.

◆ გუშინ, 30 ივლისს, დიდი მთავრის, ტანტის მემკვიდრის აღმკისი ნიკოლოზის ძის დაბადების დღეს საკათედრო ტაძარში მწირველათ იყო ეპისკოპოსი გიორგი.

◆ 28 ივლისს, კიათურის შაჰაჰის სამრეწველო საბჭომ ჯარში გაწვეულთა დასამრე ქადაქის კომიტეტს გაუგზავნა 196 მანეთი და 60 კაპეგა. რომელიც შეეკრებათ სსენებული დაწესებულების მსახიბსურეთა შარის.

◆ 1 აგვისტოდან საოლქო სასამართლოს სისხლის სამართლის განყოფილება თავის სხლომებს განახლებს.

ქუთაისის კულტურული დაწესებულებების წარმომადგენელთა კრების არჩეული ვაქს გარდაცვალების კომიტეტი სთხოვს თბილისის კომიტეტს კვირისათვის გამოავიგზავნოთ 5,000 ვალი წიგნაკი და სურათი გადაცვლებული ხალხში უფასოთ დასარიგებლათ.

დაკრძალვის დღეს გაემგზავრება დეპუტაცია. საზოგადო პანაშვიდი გადახდილ იქნება კვირას.

◆ დღეს, 31 ივლისს, ქუთაისში მყოფ თფილისის სასულიერო სემინარიის მოწაფეთა მეთაურობით მთავარ ანგელოზის ეკლესიაში დღეს 12 საათზე გადახდილი იქნება პანაშვიდი ვაქს სულის მოსახსენებლათ. პანაშვიდის დროს იკალობებს ამავე მოწაფეების გუნდა.

◆ ქუთაისის ნოქართა ერთი ჯგუფის სახელით ვაქს გარდაცვალების გამო თფილისში შემდეგი დღეებში გაიგზავნა: „მწარე ტრემლებს ვაფრქვევთ სამშობლო მთების მომღერალის ვაქს დაკარგვის გამო. მთელ საქართველოსთან ერთად მუხს ვიყრით ჩავრული სამშობლოს მეღვარი დამცველის ძვირფასი ცხედრის წინაშე“.

◆ დღეს 31 ივლისს, საღამოს 5 საათზე შავი ქვის საბჭოს დარბაზში ქუთაისის პოლიციების რეზიდენციით მოხდება ქუთაისში მყოფ სრულდენტებისა და უმაღლეს კურსებზე მსმენელი ქალების კრება. კრებას მსჯელობა ექნება ვაქს შესახებ.

◆ კვირას, 2 აგვისტოს, ვაქს დაკრძალვის დღეს, საკათედრო ტაძარში ვაქს სულის მოსახსენებლათ მწრევილი იქნება ეფისკოპოსი გიორგი, წირვის შკდეგ გადახდილი იქნება პანაშვიდი.

◆ ეს ერთი ხანია ჯარის კაცის კონსტანტინე სიმონისძე წყვალაძისაგან, რომელიც მსახურობდა 135 სათადარიგო ბატალიონის 1 როტაში, მშობლებს არავითარი ცნობები აღარ მიუღიათ.

პირები: ივ ის. პურადაშვილი, იაკ. ცინცაძე, პეტ. ყიფიანი, გრ. ლაღვი, რაქ. კანდელაკი და ბ. ტუსკია. მუშებიდან: ი. ქეღბაქიანი და ილ. ჩაკვტაძე, კომისიაში აგრეთვე მონაწილეობას მიიღებს ორი წარმომადგენელი ნოქრებისა. კომისიის კრება დანიშნული იყო გუშინ, 30 ივლისს 12 საათზე.

◆ გუშინ, ვაქს ხსოვნის პატივსაცემლად არჩეულმა კომიტეტმა დაადგინა: — 1) გამოცხადდეს პანაშვიდი ყველა კულტურულ დაწესებულებათაგან, კვირას, 2 აგვისტოს, დღის 12 საათზე საკათედრო ტაძარში. 2) სთხოვოს ეპისკოპოსს გადახიბდოს პანაშვიდი; 3) ტაძრის გალავანში ითქვას სულ ცოტა სამი სიტყვა მინც: ერთი დაწესებულებების წარმომადგენლისაგან და ორი მშრომელი ხალხისაგან. 4) სიტყვის თქმის მსურველთ უნდა მიმართონ შაბათს საღამომდ ივ. პურადაშვილის; 5) დეპუტათ სთხოვოს თბილისის კომიტეტს გამოგზავნოს წიგნაკები ვაქს შესახებ ხალხში უფასოთ დასარიგებლათ; 6) მიეწეროს ყველა კულტურულ დაწესებულებებს თბილისის კომიტეტის გადაწვეტილება და სთხოვოს შაბათს დღომდ გამოარკვიონ რაოდენობა იმ თახხისა, რომელსაც გადასდებენ ვაქს დასაფლავების ხარჯის დასაფარავათ. ეს დაწესებულებები არიან: 1) დეპუტათთა საკრებულო 2) საადგილ-მამული ბანკი 3) ქუთ. საურთიერთო ნდობის ბანკი, 4) წ. კ. გამ. საზოგადოება, 5) სარტორიო და საეინოგრაფიო საზოგადოება 6) დრამატიული საზოგადოება 7) ქუთ. ქალთა საზოგადოება 8) „სამშობლოს“ რედაქცია 9) კიათურის შავი ქვის საბჭო, 10) ქალაქის გამგეობა, ექიმთა საზოგადოება, ვეჟილთა საზოგადოება, გაზ. „იმერეთი“, ქართული გიმნაზია მდამიო მოქალაქეთა გამგეობა და სხვ. უნივერსიტეტი.

ამავე დღეს კომიტეტმა თბილისში შემდეგი დეპეში გაგზავნა:

ჩვენ გვიყვარს ნიკო ბარათაშვილის მამულიშვილურ გრძობითა და უზენავს სიყვარულით გადავავებული შემოქმედება; მისი პოეზიის მომხაზლავი აკკორდები ხან სეგდითა და სასოწარკვეთილებით, ხან იმედითა და სასოებით ქარგავს ჩვენი გულის ფიცარს... ჩვენ შეგსტრფათ ნიკო ბარათაშვილის სპეტაკ სულს... ვის არ მოუთმენია მიუწვედომ მთის ფერდობიდან დაქანებულ შეუპოვარ და გიჟიყ თერგის ზარიანი ხუილი, გამაგებელი ბრძოლა. დრტინვა და ვაი-ვაგლახი, ვინ არ დამტკბარა მისი ღონისა და სიცოცხლის მოცემ, თავზე ხელადებულ მოძრაობით...

ილიაც ამ შეუპოვარ და დაუმონავებელ თერგს გვაგონებს; იგი თერგით ბრძოლის წყურვილით არის გარემოცული, მასავით თვალწარმტაცია და მომხიბლავია, ხოლო იაღბუნის ცადაწვედნილ მთასავით რაღაღი და სპეტაკ... ილია იძლოთა მძღლე გოლიათია, ჩვენი წასულ საუკუნის ტრაგიზმითა და სასოწარკვე-

თილებით მოცულ ცხოვრების მთავარი გმირი; იგი „სინტეზა წასულ ეპოქის“ (არ. ჯორჯაძე). ყოველი მისი სიტყვა და გამომძახილი რადაც ბრძოლის წყურვილით მოსავს ჩვენ სულს; დაუცხრომელ აქტიურ გრძობას ბადებს ჩვენი გულის სიღრმეში... ილია ჩვენ გვიხიბლავს და გვატყვევებს... იგი ჩვენ გვიყვარს, როგორც ამაღელი მამა... კეკელუცი და თვალ-წარმტაცია აკაკის პოეზია, ვით ცხოველ-მყოფელ მხის სპეტაკი სხივები... მომხიბლავი და დამატყვევებელია მისი „ცა-ფირუზ, ხვლეეთ-ზურმუშტ“ სამშობლოს სიყვარულით გადავიგებული შემოქმედება... აკაკი ჩვენ გვიწვევს ცხოვრებაში სამბძოლველათ; მგმირებს დამტებს, უყივის მისი დაფი და ნალარა... მშვენიერია აკაკი, ტბილია მისი სიტყვა, ვით ანგელოზთა ნაზი გალობა; მოწადოდებულია მისი გამომბილი... მაგრამ არა ნაკლებ მომხიბლავი და თვალწარმტაცია მიუვალ მთებს ამაყ

ყორანი და სიკვდილს ჩაგვძახის. ჩვენი მწერლების კორიფეიას კიდევ გამოაღდა ერის ერთი გულშემატკივარი და სულის ჩამდგმელი ვაქაფშაველი.

ვაქა აღარა გვიყვს. ეს საზარელი სიტყვა ელვასავით მოედვა მრავალ ტანჯულ საქართველოს. მყოფი ამერეთი და იმერეთი შეინძრა და უზომო მწუხარებას განიცდის. შეიძლება, დიდებულ მგოსანო, ზენარაღაც უბედურებას უზნადებდეს შენს საყვარელ სამშობლოს და ამას არ შეესწარი!

ნება მომეცი საყვარელო მგოსანო მუხლი მოვიყარო ჩვენი კუთხის მდამაო ხალხის სახელით.

საფრჩხილის დავით კლდიაშვილის სახელობის სამკითხველოს გაგვობის თავჯდომარე

აკაკი ნაშინინიძე.

ცნობილმა პუბლიცისტმა შევედემ ვაქს „საქართველოს“ შემდეგი შინაარსის დებეში გაუგზავნა: „მით მეთათა ვსტირი ვაქს გარდაცვლებას დღეს, როდესაც საქართველოს განახლების განთიადი უკვე სდგება.“

ახალი ამბავი.

ქუთაისი.

◆ ოთხშაბათს, 29 ივლისს, საღამოს 9 საათზე, მთის არწივის ვაქს გარდაცვალების გამო წ. კობცის საზოგადოების თავჯდომარის გ. ფ. ზდანიოვიჩის თავჯდომარეობით მოხდა ქუთაისის სხვადასხვა დაწესებულების წარმომადგენელთა კრება

კრებამ იქონია მსჯელობა თუ რით აღენიშნათ ვაქს ხსოვნა. კრებამ აირჩია კომისია, რომელსაც მიენლო აღგილობრივ პანაშვიდების მოწყობა დაკრძალვის დღეს კვირას, 2 აგვისტოს, სიტყვების თქმა, და დეპუტაციის არჩევა დაკრძალვებზე დასასწრებლათ. კომისიაში აირჩიეს შემდეგ

ვაქა — ფაველა.

სალიტერატურო შთამბავლი-ღმადანი*).

I.
ჩვენ გვხიზლავს „უგზო უკვლოთ“ მკროლავ მერანზე მჯდომ ჰუბუქ ნიკო ბარათაშვილის კაეშინან ფანდურის გამოძახილი; ჩვენ გვიყვარს მისი ლტოლვის წყურვილით გარემოცულ სულის გაშმაგებული ქროლვა მარადისობისაღმ, მისი უსახღვრო ბრძოლა უკვლმართ ბედისწერასთან; მისი ძიება ცხოვრების აზრისა; ჩვენ გვაჯადოებს ნიკო ბარათაშვილი, რომელიც ხან მობუტბუტე მტკვრის ზღვრებში ცდილობს წაიკითხოს ცხოვრების ქარიშხლიან ტრიბუნის საიდუმლოება, ახსნას ჩვენი ცხოვრების აზრი და შინაარსი; ხან კი შესტრფავს ბუნების მომხიბლავ ციავს, იქ „ეძიებს საღვურს, ზენარას სამყოფს, რომ დაშთოს აქ ამაოება“;

* ეს შინიშენა დაწერილია ვაქს-ავად-მყოფობის დროს და ვებედავთ ახლა, როცა მის გაცივებულ გვამს დავტირით და გულმოკლულნი ვაცილებდ სამარის კარამდ.

მატებით შეტევის შემდეგ. ამ ბრძოლის დროს მტრის ზარალი დიდია. ჩვენი შეტევა დაიწყო ღამით, რასაც ხელს უწყობდა კონტანდომონიდან პროექტორი. სხვა აღვივებულნი ახალი დესანტი და უბრალოდ გადარდა და შე-

გამის დაძირვა.

ლონდონი. საადმირალო იუწყება, რომ ინგლისის კონტანდომონი „ლინს“-ი ნაღმს წააწყდა და დაიძირა. გადარდა 2 ოფიცერი და 22 მესველური.

დასავლეთის ასპარეზი.

პარიზი. ოფიც. ცნობა. ღამის 11 საათ. დღემ წყნარათ გაიარა. მოხსენებებიდან ჩანს, რომ ტრუაუნის რაიონში და არგონისა და აგრემონის ტყეების მიდამოებში მხოლოდ საარტილერია ბრძოლა იყო. ოთხი პაეროპლანი, რომელიც მონაწილეობას იღებდა ამ სროლაში ჩვენი ხაზისკენ აღარ დაბრუნებულან, გადმოგვცემენ, ვითომც პაეროპლანები ჩამოეშვენ შევიცარის ტერიტორიაზე პერენის ახლოს.

ცეაქონის განადგურება.

პარიზი. 28 ივლ. დიუნკერკიდან იტყობინებიან, რომ ჰოკევირთაპეინატორებმა ოსტენდს მიდამოებში განადგურეს უზარმაზარი ცეპელინი. პირველათ ცეპელინზე იერიში მიიტანა ინგლისის ავიატორმა, რომელმაც დიჩიება ღამით დააზანა, ხოლო უკანასკნელათ ცეპელინი საფრანგეთის ავიატორმა განადგურა.

პეტროგრადი. 28 ივლისი, ოფიციალური. ფინანსთა მინისტრის-

თავისი სულიერი თვისება მოსანმა ბუნების აღწერაშიც გადაიტანა; მან ბუნებას სული ჩაუდგა, გრძობა-გონებით შემოსა; ლალი სიცოცხლით ამტყვევლა და ამოძრავა: ბუნება ვეფას შემოქმედებაში სტოცხლობს, როგორც მთლიანი ინდივიდუალური არსი... რაც კი რამ დაუბადია უფალს სულიერ-ული, ყველასა თურმე ენა აქვს-ო, (იპპოლის მჭამელი) გვიგალობს ჩვენი მოსანნი...

ვეფას მზიური მუზა ლაღათ შლის ფრთებს ცხოვრების აზრისა და შინაარსის გასაგებათ... მსოფლიო ცხოვრების საიდუმლო ბორბლის ტრილის მისი გამქრიაბი ქუუა-გონება აკვირდება და ცდილობს გაიგოს გაუგებარი, გამოიტყოს გამოუცნობი, მისწვდეს მიუწვდომელს... მაგრამ სფინქსათ ქცული მსოფლიოს საიდუმლოება საიდუმლოებათ რჩება და მოსანს მქვენვარება და ნადვგელი უღღრნის გულს... მის საღი კლდე-საფით მაგარსა და ფოლადივით მტკიცე ნებისყოფას ამხვრევს ცხოვ-

ბტომი შეიტანა პროექტი შემკვიდროებაზე ბაქების გასაღიდელოათ.

სამარა. ვაქარ მრეწველთა შორის სამხედრო კომიტეტის სასარგებლოთ ხელის მოწერამ, პირველ ღმეებში 6000 მანეთი შემოიტანა.

პეტროგრადი. 27 ივლი. მინისტრთა საბჭომ კნაქნა ტატიანა ნიკოლოზის ასულის სახელის კომიტეტისათვის 300,0000 მანეთი გადასდევა, გამოქეულთა სასარგებლოთ.

მინისტრთა საბჭომ ნება დართო ებრაელთა კომიტეტს დახმარება გაუწიოს ომისაგან დაზარალებულთ, რომლისათვის მათ უფლებადებულთ შევარგონ შემოწირულობა რუსეთში მცხოვრებ ებრაელებისათ მელიდიკეერ თათბირზე აღიარეს მკურნაფი თვისება პერნოვის და ორებურგ ლიფლიანდიის ადგილებისა. ვაკანისის უქონლობისა გამო სამხედრო უწყებაჲ უარი განაცხადა სამრეგლო სკოლების იმ მასწავლებელთა მიღების პრაპორსიკების სკოლაში, რომელთაც გათავებული აქვთ ორკლასიანი სკოლა და უფლება არ აქვთ უეგზემწროთ პირველი კლასის ჩინის მიღებისა.

ქიმიკო-ფარმაკევტურიული ნაწარმოების გასაფართოებლათ მელიკთა საბჭომ გადასწყვიტა, ნებადართოს ფაბრიკებს, ლაბორატორებს, და კერძო ქიმიურ ქარხნებს დაამუშაონ ყველა მარტივი და რთული ფარმაკევტურიული პრეპარატები.

პეტროგრადი. 27 ივლისი. ჩვენს სახლევა წრეში შემდეგ განმარტებას იძლევიან შესახებ გერმანელთა იერიშისა:

27 ივლისს მტრის გემს მიზნათაჲ მკონდა დაეჭრა რიგას ყურე, რადგან ეს დიდ დახმარებას გაუწევს მის ლაშქარს.

უზალდესი მთავარ სარდლის ცნობების აზრის გამოუცნებლობით შობილი მელანქოლია... ვაჟა შემდეგ საგულისხმევრო სიტყვებში გადმოგვეცემს თავის სულიერ ტანჯვას:

„წარსულზე ფიქრი მაწუხებს, აწმყოში არა ჰყრია-რა და მომავლის ფიქრებიც არაფერს გამიზიარა“-ო.

სამ. ნარდიონი. (დასასრული სევად.)

ბიდან, მტრის გემი გამოჩნდა დასავლეთით დერბონსკის სრუტესთან და, რომელიც ერთად ერთი გზაა ყურეში შესასვლელათ, დიდი გემები ათვის, მტრმა სამი იერიში მიიტანა რომ გაერღვია ნაღმების მავთულები. მტრის იერიში მოგერებულია, მათ ვერ შესძლეს მავთულებში გასვლა. ამ ცდის დროს მტრმა დაჰარაგა სამი იალქნიანი გემი, რომლებიც ააფეთქეს ჩვენმა ნაღმებმა, დირბენდის მიდამოში.

ამ იერიშის დროც ჩვენ არც ერთი გემი არ დაგვლუპვია.

პეტროგრადი. 28 ივლისი. ოფიციალური. დნესტრზე ოსტრაპასთან მდინარე მიდამოში 28 ივლისს ავსტრიელებმა იერიში მოიტანეს.

ბრძოლა გრძელდება. დანარჩენ ადგილებში ცვლილება არ მომხდარა.

უჩრატლ გაჯითეილან.

კაევი. ამ უკანასკნელ დროს კიევი საესეა გამოქეულებით. დაღვენილია, რომ ვისაც მუშაობა არ შეუძლია, გაიგზავნონ შიდა გუბერნიებში, ადმინისტრაციამ გადასწყვიტა მიმართოს საერთო რუსეთის ერობას, რომ მონაწილეობა მიიღოს გამოქეულთა ცხოვრების მოწყობაში და თხოულობს შეძლებისათვის შეაჩერონ გამოქეულთა გზავნა კიევიში, სანიტარული მოსახრების გამო.

თბილისა. „ოარიზონ“ს აუწყებენ, რომ ერევნის გუბერნიის სახლერებში შემოვიდა 50 ათასი გამოქეული სომეხი. მომეტებულათ ქალები და ბავშვებია.

კოპენჰაგენი. ავსტრიის მთავრობა ბოჰემიაში მოხელეების შეცვლას შეუდგა: ჩებების მაგივრათ ინიშნებიან გერმანელები. პრაეის პოლიციის პრეზიდენტის თანაშემწეთ და ინიშნულია კუნიცი. დაითხოვეს კანცელარიის დირექტორი ტუნა-ბრაუნი.

ოსმალეთში გამოქევეწენს განცხადება, შეისყიდონ ყველა რკინის გზა, რომელიც კი ფრანგებს ეკუთნის.

კოპენჰაგენი. საბერძნეთის გაზეთები ერთხმით აღიარებენ, რომ იმ შემთხვევაში, თუ რომ ბულგარეთი სერბიის წინააღმდეგ გაილაშქრებს, საბერძნეთი დაამტკიცებს, რომ ბერძენ-სერბიელთა კავშირი მკვდარი ამბანი კი არაა, არამედ საბერძნეთის ეროვნული საქმეაო.

ვახმისტრი ეთოვი უშალდეს მთავარ სარდალთან.

5 ივლისს სამხედრო ეკლესიიდან გამოსვლის დროს მისმა უზალდეწომამ, მთავარ სარდალმა ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძემ მიიღო ვახმისტრი ეთოვი და შემდეგი შინაარსის მახსენება მოისმინა.

თქვენო იმპერატორობითი უმალდესობავ. პატივი მაქვს გამოეცხადდე თქვენს წინაშე ბლაკანოვის სტანიციის ვახმისტრი ეთოვი დანიშნული თქვენი უზალდესობის განკარგულების ქვეშ.

სომა მიესალმა ვახმისტრს ეთოვს, რომელმაც მოსთხოვა სიტყვის ნება. მან სიტყვა: დონის ყაზახების მონდობილობით მე, როგორც სტანიციის ოტომანი, გადმოგვეთ თქვენს უმალდესობას გულწრფელს, უმდაბლესს სალაშს და ამასთან გაცნობებთ რომ დონის ყველა ყაზახა მზათ არის დასდოს თავი ბრძოლის ველზე მეფისა და სამშობლოსათვის. ყველანი ლოცულობენ მისი უდიდებულესობის გამარჯვებას შეუპოვარ მტერთან.

ამ სიტყვის შემდეგ დიდმა მთავარმა სიტყვა: „შენ იყავი ჩემთან ოსმალეთის კომპანიაში, როგორ დავებერდი მე და შენ!“

აქ მანმა უმალდესობამ გადაკიცნა ვახმისტრი ეთოვი და გადასცა მას თავისი სტეხსვერი.“ ნ. ს.

საჰაერო სამხედრო ფლოტი.

ყველა დიდი სახელმწიფო მთავრობები ომის წინადაც განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდენ ავიაციის საქმეს: უმალდესი წარმომადგენლები სახელმწიფოებისა ერთმანეთს ეგვიბრებოდენ სამხედრო ავიატორების მფარველობაში და პაეროპლანების სავარჯიშო მოედნებს, იპორტორებს საკუთარი ხარჯით აწყობდენ.

კარგათ გრძობდენ, რომ საჰაერო ფლოტი დიდ როლს შეასრულებდა მომავალ ომში; ამიტომაც ისინი ძალოდნეს არ ზოგავდენ, რომ ეს საქმე, რაც შეიძლება, მალე გაევითარებიათ; თითოეული მათგანი ცდილობდა მეტი ავიატორი ჰყოლოდა და პაეროპლანის ტეხნიკა გაეუმჯობესებია. მაგრამ, როგორც სხვა ყოველგვარ საქმეში, მიზანს მხოლოდ ის აღწევს უკეთესათ, ვისაც ძალა შესწევს ქაღილისა“.

ძალა კი შესწევდა გერმანიას და იგი მართლაც მოეზადა, როგორც სხვა ყოველგვარი იარაღით, ისე საჰაერო ფლოტითაც. მისი პაეროპლანის ტეხნიკა უმალდესს წერტილამდია მიღწეული, მისი ეგზეტ-წოდებული „ტაუბე“ და „ცეპელინი“ სხვა ქვეყნებისთვის ახლაც მიუწოდომელია, გაჩაღდა ომი და მთავრობებს მოლოდინი გაუშართლდათ. საჰაერო სამხედრო ფლოტი დიდი სამსახურის შესრულებას შეუდგა.

კარგათ მომზადებულმა გერმანიამ თავისი „ცეპელინებით“ ერთ ხანს მთელი ინგლისი თავზარ დამცემ შიშქვეშ ამყოფა; ახლა კიდევ ახალი სისტემის პაეროპლანი გაამზადა, რომლითაც მტრებს ემუქრება და, ვინცის, პაერში ბრძოლა რა ფორმებს მიიღებს მომავალში და რას გვიქაღის!

დღეს კი, როგორც ბრძოლის ველზე მყოფი კორესპონდენტები აგვიწერენ, საჰაერო სამხედრო ფლოტი სამ ფუნქციას ასრულებს: 1) რეკოგნოსციროვკას, ე. ი. მტრის ბანაკს ათვალიერებს და ზომავს; 2) ხშირათ პაერში ომი აჩაღებს; მოწინააღმდეგის პაეროპლანებს ებრძვის; 3) აგრეთვე მონაწილეობას იღებს ომში

ბრძოლის ველზე: მტრის ბრძოლის ველზე მტრის ბრძოლის ველზე

როპლანებით მტრის ბრძოლის ველზე უკან მიდიან და მტრის შუკან რიან ქალაქებს, რომ ამით მცხოვრებნი შეაფთოთონ და მტრის შუკან დაწვევის საშუალება მოუსპონ.

ამ სამგვარ დანიშნულებისათვის სამგვარი ჰაეროპლანი და მზადებული და მხედარი მფრინავიც სამგვარათ არის გაწრთნილი. საფრანგეთში მაგალითად მტრის სიმავრეების დასაფალიერებლათ გზავნიან ავიატორებს წყნარათ მფრინავ და მსუბუქათ შეიარაღებულ ბიპლანით. ასეთ ბიპლანებისგან აწყობენ მთელ ესკადრილიას, რომლის მოვალეობაა ყოველდღე ათვალიეროს, დაზვეროს და თვალყური ადევნოს მტრის მოწინავე რაზმებს, აგრეთვე მტრის ბანაკს იქეთ რკინის გზის მატარებლებს და ჯარის მოძრაობას; უნდა მიაქციოს აგრეთვე ყურადღება, სადმე მტერი ახალ სიმავრეებს ააგებს. ამას გარდა იგივე ესკადრილია უჩვენებს არტილერიას, თუ მიზანი საით უნდა დაიკავოს და ეს მით უფრო საქიროა, რაც მტრის ბანაკი და სამიზნო საგანი სადმე მიფართულ ალაგს არის. ესკადრილია ატყობინებს ხოლმე არტილერიას, თუ რამდენათ სისწორით ისერის იგი და რამდენათ ზიანდება ნასროლ ყუმბარებისგან მტრის რომელიაჲ სიმავრე.

ეს ყველა კარგი, მაგრამ, როგორ ახერხებენ ისინი ამის შესრულებას? იტყვის მკითხველი. აი როგორ: ყოველ პაეროპლანს აქვს განსაკუთრებული საფლოტოგრაფო აპარატი, რომლითაც ის საოცარი სისწრაფით იღებს მაღლიდან ყოველგვარ საგნების სურათებს. ამ გვარ პოტრეტების მთელი წყება ბრძოლის ველისა ნათელ სურათს უხატავს ყოველი მხახველისა და მით უფრო გამოცდილი სარდლის თვალს.

ასე რომ, სურათების მეოხებით იერიშების წინ ჯარმა უკვე იცის, თუ რა ძალასთან ექნება საქმე და სად რა სიმავრე დახვდება მას.

მზვერავ საჰაერო ესკადრილიას გაჩაღდა არის კიდევ პაეროპლანების მეორე რაზმი, რომლის დანიშნულებაა დაიცვას მზვერავები მტრის თავდასხმელ პაეროპლანებისაგან და როცა საქიროება მოითხოვეს, თვითონვე თავს დაესხას მტრის მზვერავ ესკადრილიას.

ასეთი თავდასხმელი, მეომარი პაეროპლანი სულ სხვა სისტემისაა: იგი უფრო სწრაფლ-მფრინავია და საუკეთესო იარაღებით არის შექურვილი.

დი-ლი.

ჩიმბოროზო სისულელისა.

თუ მკითხველმა არ დაივიწყა უკვე წარსულ ორშაბათს ქუთაისში გამოვიდა გაზეთი, რომელსაც ჩვენ ყვითელი ვუწოდეთ, მაგრამ ყვითელ ფერთან გაზეთმა სხვა ფერიც გვიჩვენა, კეთილშობილი ფერი და გვა-

გრძობინა, ხუმრობა საქმი არ გეგონოს, მიმართულევა ჩვენცა გვაქვს და გვაქვს პატრივი, თავი გავაძნოთ. დროშა ამ მიმართულებისა ბ. ვასილ წერეთელმა დაიჭირა ხელში. უპირველესად ყოველისა საქროს გასქვით, რომ ბ. ვასილ წერეთლის სახით ჩვენ საქმე გვაქვს ქართველ კუთვან, რომელიც საქართველოს ტერიტორიის სამხრეთის პოლიუსი აღმოაჩინა. ე პოლიუსი გახლავთ ერუშეთის საბოქაულო. თუ ქართველი კუქ-სგან დავიწყებულათ არ ჩავსვლით ჯერჯერობით იმ გამოურკვეველ გარემოებას, რომ ერუშეთის საბოქაულოს იქთ შეიძლება ერთი სამამასახლისო კლდე იყოს, რომელიც აგრეთვე შეიძლება საქართველოს ტერიტორიის საზღვრებში შემოვიდეს, საქართველოს ტერიტორიის მთლიანობისა და გვერთიანების საქითი გამორკვეულათ უნდა ჩათვალოს და შთამომავლობა ვალდებულა ბ. ვასილ წერეთელს—ქართველ კუქს, ძეგლი აუფოს და ძეგლი აუფოს უსათუოთ ამ ერუშეთის საბოქაულოში.

არიან ადამიანები, რომლებიც ცხოვრობენ ჩიმბოროზოზე სისულელისა—ამბობდა ბერნე. და ერუშეთის საბოქაულოშიც, ამ ჩიმბოროზოზე საქართველოს ტერიტორიალურ სისულელის, იცხოვრებს ძეგლი ვასილ წერეთლისა, წხარული და კიყვილი სახით, აღსაბეჭდოთ იმისა, თუ რა პოლიუსებამდე შეიძლება მივიდეს ადამიანი დურეტელ ძეგლისა და აღმოჩენის სურვილიში.

მე არავითარი სურვილი არა მაქვს, ქართველ კუქსაც ივივე ბედი ეწყოს, რა ბედიც ეწყია ამერიკელ კუქს. შეიძლება თამამად დავამტკიცოთ ის დებულება, რომ არავითარი ისეთი ერუშეთის საბოქაულო არ არსებობს, რომელიც საქართველოს ტერიტორიაში უნდა შედიოდეს და არსებობს მხოლოდ სოფელი მოხისი, რომელიც უკვე საქართველოს ტერიტორიაზე დგას და სადაც თავისი ფლად შეუძლია ვასილ წერეთელს წავიდეს, თავის ტერიტორიალურ ძიების განსაგრძობად.

იქ ცხოვრობს ხალხი, მეტათ გონება მახელი და მოსწიბული, რომელიც დიდი ეშხით გაიზარდა იმ პროგრამა-მინიმუმ, რომელსაც ანვითარებს ბ. ვასილ წერეთელი. ვიმეორებ, მე შემედლო ყველა ამის თქმა, თუ არსებობდა დავიწყებული კამათს. მაგრამ ბ. წერეთელთან ამაზე კამათი იგივე იქნებოდა, რაც საუბარი ილია ქაჭვალაძის იმ რუსი ოფიცერთან, რომელიც მთელი თავისი სიცოცხლე, თუცა არა ტერიტორიალურ, მაგრამ მაინც სხვადასხვა აღმოჩენას ეწეოდა. ამის სურვილი კი მე არა მაქვს. კპარა ისიც, რომ არიან ადამიანები, რომლებიც ცხოვრობენ ჩიმბოროზოზე სისულელისა! **შ. ამირეჯიბი.**

სოფლიდან.

ამ ბოლო დროს ისედაც დაზარალებულ სოფელში უარესი მაზარა-

ლებელი აღმოჩნდნენ, რომელნიც სრულიად უთავებენ ხელს უპატრონო და რჩენილ ოჯახებს.

ეს ცრუ-უკითხავები გახლავთ, რომელთაც ასე გულდასმით უჯერებენ ყოველი კრუეს სოფლები და უკანასკნელ გროშებს აღარ ზოჯვენ. დ. ბაღდაძისა და გორის საზოგადოებასაც უწვია ვ ღ ა ა ხ აღ ვ ა და გურული ქალი, რომელსაც გუჯერ (კელიბია ხმა: ვითომ და ოთხი დღე მოკვდ, შემდეგ თვთ დაკრძალვის დღეს გამოცოცხლდა და მას აქით მკითხაობს. ეს ქალი გორის საზოგადოებაში დაიჭირეს და დ. ბაღდაძის ბოქაულს მიგვარეს. უკანასკნელმა, მის ნაცვლათ, რომ ხალხი დაფარა ამ უბნში მყვლ ფულისკვან, ნებართვის ქაღალდიც კი მისცა თუთხმეტ მარიობის თვეში, რომ მოხსენებულ უბანში ის ხელუზღობელი იქნება ა ვ ვ ა დ ა მ დ ი, რ ა დ ვ ა ნ ა ც მ კ ი თ ხ ა ვ ს დაუჯერებია ბოქაული, რომ 15 მარიობისთვის გერმანიის იმპერატორი ვილგელმი უთუოთ მიიკვლავა და იმაც მამონ გათავდებოა. თუ ეს ასე არ მოხდეს, ი დ ლ ს თ უ გ ნ ე ბ ა ვ თ კ ლ ე ტ დ ა მ ა მ ა ჩ კ ე თ ო .

დღეს ეს ქალი მის ნებზე დათარეშობს სოფელ-სოფელ და შეუბრალებლათ უკანასკნელ კაპიქს აცლის მშიერ ოჯახს. ხსენებულ ვადამდი თუ ის, ხელ-შეუზღობელი იქნა—თავისას იზამს და გაიპარება, ბოქაული კი დაჩედა ყურებზე—ხახვ გადაჭრილი. საქროა, ყურადღება მიექცეს ამ გარემოება, ვისგანაც ჯერ არს. ნეტა რად ესაქროება მთავრობას და ხალხს დღეს ასეთი ცრუ-მატყუარები. დროა სიბრეღე გააჩიონ სინათლისაგან.

გელი—როხელი.

დაზა-სოფელი.

ბ. საწირე აქთ წელს ყველას აკლია სიმინდი. მიუხედავად მთავრობის განკარგულებისა, რომ სიმინდი არ უნდა გაყიდულიყო ერთ მანათ და სამ კაპიქს ზევით ფუთი, ტყუილის ვაქრები ჰყლიან რვა აბაზამდე ფუთს და საწყალ ხალხს ტყავი ძეგრება. ამვე საზოგადოებაში სადგურ ხრესილზე ვლადკავაციდან მოტანილ სიმინდს კი ბ. ურულო-ძეგრი ერთ მანეთად და ორ ზუართ ყლიან ფუთს და სიმინდიც კარგი ღირების არის, მაგრამ მთელი საზოგადოების არ სწვდება და რძულიებული არიან სხვაგან ძვირათ იყიდიან. ჯერჯერობით წელს ამ საზოგადოებაში გასაღდა ათი ვაკონი შემოტანილი სიმინდი და ამდენი კიდევ არ იკარებს შემოდგომამდე. — მაგრამ შემოდგევი კი მოგვცემს რა სიმე არაფერ ქარნახულს წელს აქით მოსავლის პარი არ უჩანს. ხილი, რომელიც აქით ნაქები იყო და გვარან სახარსაც იძლეოდა, წელს პირის გასასოფლებელიც არ მოხლო.

სიმინდი ჩუყითლებულა და ერთი არშინი ძლივს არის, რომ თავი უყარია. ვენახები ხომ სახსენებელიც არ არის. ამდენ უბედურებასთან, შარშანდელი სიმინდის სესხაც მოსთხოვა მთავრობამ 6000 მანეთი, და ნაბრძანებია, სულ მოკლე დროში მოიკრიფოს. ამას დაუმატეთ ძველის ძველი „ნედლომები“ სხვადასხვა გა-

დასახადისა, რომელიც სულ მოკლე ხანში, სამი—ოთხი დღის განმავლობაში შეკრევილ იქნა თვით ბოქაულის მიერ თორმეტი ათა მანეთამდე. ამას მიუმატეთ კლდე ხალი წლიური გადასახადებიც და ადვილად წარმოიდგენთ გლეხების გაჭირებას.

ახლა მოაწია სწავლის დწყების დრომაც. მეღლ საზოგადოებას, რიკვით ათას კომოს, ერთი ორკომპლეტისანი სამინისტრო სკოლის მეტი არა გააჩნია, რომელიც მეათედ ნაწალს სწავლის მაურველისას ვერ იტევს. მიუხედავად დიდი ხვეწნა მუდარისა, მესამე მასწავლებელი არ მისცა მთავრობამ ხაზინის ხარჯით, თვითონ კი სადა აქვთ მისი შენახვის თავი. ასეთს უზოზო ვანსაცდელშია დღეს ეს ბენავი კუთხე ვინაა მაშვილი?

ვინმე.

განმარტება.

(საზოგადოების საყურადღებოთ).

პატარებულ გაცეთ „სამშობლოს“ № 139 ში თავ. რასტომ ჩიქოვანის წერილია რედაქციის მიმართ მოთავსებული, სადაც იგი ეხება ბანძის სასამართლოს ბოქაულის ბ კანდეაკის მოქმედებას. საზოგადოთ ძვირათ შევხედოვარ გაცეთის ი ურდლებზე სასამართლოს ბოქაულების შესახებ რამეს და ამ უკანასკნელ დროს კი ორიდღე წერილს წავაწედი მათს, თითქმის უკანონო მოქმედებაზე.

რომ თავ. ჩიქოვანის ცნობის მოყვრება დაყავითიფილო და ბ. ბოქაული კანდეაკიც ვაპრობო უსამართლო სუვედურს, განვმარტავ შემდეგ: მამულის ჩაბარების წესი უწინ სხვა იყო და ახლაც კი სრულბო თ სხვაა. უწინ, როგორც თავ. ჩიქოვანი ბრძანებს, კანონის ძალით აბარებდნენ ჩასაბარებელ მამულის მოსაზრებით, მაგრამ უწევებს მაინც არ აბარებდნენ, რადგან ამას კანონი არ თხოულდა და ზედმეტ ხარჯვს გამოიწვევდა; არც მამულის ბატონის (გომიდეკლის) აბარება იყო სჯობილი, თუ კი მიმოიწუნო არ ითვლებოდა. მამულის ჩაბარების დროს დამსწრეს შეედლო გაცნადების დავა და ამ განცხადებას სასამართლოს ბოქაული შეიტანდა ეგრეთ წოდებულ „ჩაბარებით ფურცელში“, მაგრამ ბოქაული ამ განცხადებას არ უდგებდა სასამართლოს განსახადვლად და არც მამულის ჩაბარებას აჩერებდა. ახლაც კი ეს წესი, ან უკეთ ვსთქვათ, კანონი მამულის ჩაბარების შესახებ სრულბოთ შეიცვალა.

რომ უადგალო გაცეთებში წერას და უსათუფლო სანოვრებს აშორდეს საზოგადოებას, ამიტომ გავაცნობ საზოგადოებას ახლ კანონს მამულის ჩაბარების შესახებ. ეს ახალი, 15 იანვარის 1912 წლის კანონი, ამბობს: 1) დავა მფლობელისა, რომლისგანაც დამტკიცების საბუთით გადაჯადა მეორე პირზე, აგრეთვე დავა მესამე პირთა იმ მამულის გადაცემის შესახებ, რომელაც შექმნილია საჯარო ვ ჭ რ ო ბ ი თ; არ აჩერებს მამულის ჩაბარებას, და როგორც უწინდელ პატრონს, ისე მესამე პირთაც, შეუძლიათ დამტკიცონ თავისი უფლებანი მსოფლიოდ ცალკე სანოვრის დაწესებით სასამართლოს წინაშე, სხვა დანარჩენ შემ-

თხვევაში კა, როგორც მაგალითად, ნაეილობით, საშედატრობა ან ოფიციალურ სასამართლოს მისჯით, მესამე პირს განცხადებით, რომლის მფლობელობამაც იმყოფება ჩასაბარებელი მამული, სასამართლოს ბოქაული აჩერებს მამულის ჩაბარებას, დავა შეაქვს აქში და აქმის პირს უგზავნის მოსამართლეს. მოსამართლე ნიშნავს სხდომას, აბარებს მხარეებს და მოწვეებს და ჩვეულებისამებ აჩერებს საქმეს. მოსამართლე ან უარს ეუბნება დავის განმცხადებელს, ან და ჩაბარებას შეახარებს საქმის სრულ დაბოლოებაში.

რაც შეეხება მოწვეების, თუ მოსაზღვრების დაბარება მოწვევებს, იგივე კანონი აი რას ამბობს: მამულის ჩაბარება სდება შედეგელისა და იმ პირის თანდასწრებით, ვისგანაც მამული გადადის, თუ რომ ეს უკანასკნელი მოწვევისამებ გამოცხადდა; თუ არ გამოცხადდა, ან თუ მამული არ არის ძალით გადასცემი (ჩამოსართმევი), მაშინ შეიდეგელისა და ორი ადგილობრივი მცხოვრების თანდასწრებით: არც ადგილის შესახებ მამულის ჩაბარების დროს არაღის მართალი თ დ ჩიქოვანი. მფლობელობაში შეეგნა ნიშნავს მხოლოდ ფორმალურ სიტუაციურ გამოცხადებას სასამართლოს ბოქაულის მიერ სასამართლოს გადაწვეტილების მამულის ერთი პირისგან მეორე პირზე გადასვლის შესახებ; ამიტომ კანონში არ არის ნახეუბი, თუ სად უნდა შესრულდეს მამულის მფლობელობაში შეეგნა: სახლში, თუ მიადროში, — იმ ადგილას, თუ რომლის მფლობელობაშიც უნდა შევიდეს ეს თუ ის პირი, თუ შეზობულ ადგილას. ამის და მიხედვით სასამართლოს ბოქაული მცდებულ წესისამებ მამულის მფლობელობაში შეეგნას ასრულდებენ უფრო მიხერხებულ, მისამხრობ ადგილას და უფრო ზმირად სოფლის სასამართლოებში. მფლობელობაში შეეგნა ბოქაულმა უნდა მოსადინოს უბეკვად იმ სოფელში, ან საზოგადოებაში, სადაც მამული სძევს და არა უბეკვად იმ მამულზე, რომელიც ბარდება, რადგან ეს უკანასკნელი იფიციურად სზირად შეუძლებელია. ვსთქვათ, მაგალითად რომ მამული ჩასაბარებელი ერთ სოფელში ორი ან მეტი ცალ ცალკე ნაჭერი, ერთმანეთზე დამორებული ან თუ ბოქაულმა უნდა მოაზროს უგუას ნაკვეთი ცალ ცალკე და გაზომოს! ან და მამული ძეგს სადმე მიუფად მთაში. ვი მეორებ, ეს მოხერხებელია და არც კანონი თხოულდას ამას. შეიძლება აგრეთვე ბოქაულმა მამულის ჩაბარება მოახდინოს თავისავე კანცელარიაში, თუ რომ მამული იმ სოფელში, ან იმ ადგილას მდებარეობს, სადაც ბოქაულს აქვს თავისი კანცელარია.

გურულ-მეგრელი.

ანგარიში.

ქუთაისის ქართული დრამატული საზოგადოების სასარგებლოთ გამართული სეირნობის 5 ოფისის ქადაქის ბაღში. **შემაჯიდა:** 1 ბილეთების გაყიდვისგან—201 მ. 40 კ., 2 ყუავილების გაყიდვისგან—61 მან. 32 კ., 3. სხვა და სხვა გასართობიდან—26 მან. 11 კან. 4. წარმოდგენის შემოსავალი—6 მან. 80 კ., 5. ჩაის ხუფორიდან—61 მან. 29 კან. 6. ხიდეულის წყლის

გაყიდვისგან—5 მან. 18 კ. 7. კარაქის გამართვისგან—11 მან. 8. შესასრულელი ბილეთებისგან—46 მან. 9. შემოწირულობა სხვადასხვა პირთაგან—42 მან.

სულ შემოსავალი—492 მან 54 კან. **განსაშალი:**—1 ბადის განათება—35 მან 2. მუსიკა—35 მან. 3. ჩილნზირშიეილის სწავლის ტებილეულიობისათვის—27 მან. 4. მარგები შესასრული ბილეთებისათვის—20 მან. 32 კან. 5. სანოვრე დახილი—23 მან 85 კან. 6. შემხუნს, ასოფენი ბურთი და სხ. გასართობი—11 მ. 50 კ., 7. აფიშები, მფრინავი ფურცლები, „შლაკტები“ და მათი გაგზავნა—19 მან. 87 კან. 8. კოსვის ქირო და წელის ფასი—49 მან. 78 კან. 9. ჭურჭლეულობის ქირო—7 მან. 60 კ., 10. ხურნა—5 მან. 11. თვაღთმაცქს—8 მან. 12. მოჭიდავით—10 მან. 13. ხელზე მოსამსხურეთ—7 მან. 14. ხე-ტყე—2 მან. 60 კ., 15. მუშას სამუშაო და მთელი დღე დამით დარჯობისათვის—6 მან. 16. ნებართვის ალება—2 მან. 17. ჩეგები ბილეთებისათვის—1 მ., 40 კ., 18. ჩიოთ რეკვიზიტისათვის—2 მ., 70 კ., 19. დეპუტები მისხიობით—2 მ., 58 კ., 20. სხვა და სხვა წერილი სარჯები—4 მ., 50 კ., გასავალი სულ—281 მან 14 შური, ამგავათ წმინდა დარჩა—210 მანეთი და 84 კანეკი. გამკება უდრმეს მადლობას სწირავს იმ პირთ, რომელთაც თავისი წვლილი არ დააშურეს საზოგადოების საშეალებათა გასაძიერებლათ და შემოსწირეს. — იუღლათ:—1 გ. ფ. ზღანფიმიშა—7 მან. 2. ი. გ. ანგაფორიძემ—10 მან. 3. ი. გ. (კილა) აბაშიძემ—5 მან. 4. სანმ-მეღქისედექე ფადავაშ—5 მან. 5. უკანათ. თაფაშა დ. ა. ბაგრატიონმა—5 მან. 6. ნ. ო. გ. კავთაილი—5 მან 7. რ. ვ. დათუშიძემ—5 მან

სულ—42 მანეთი.

სხვა და სხვა შემოწირულობა:—1 ბნი მელაშვილისგან—5 გორგანქა შაქარი, 1/4 გორ. ჩაი და 1 გორ ნამცხვარი, 2. კუხანავისგან—2 1/2 გორ. ნამცხვარი, 1 გორგანქა კანფიტი 3 დ. ქეპდისგან—5 გორ. შაქარი, 1/4 გორ. ჩაი, 10 კოლოფი წუმწეშა 4. კუზარაშვილისგან—5 გორ. შაქარი, 5 ცალი სულგუნი, 5. ფეიქაროვისგან—სეკრეტები და კარნადები 6. მირაქოვისგან... სეკრეტები და კარნადები 7. კილასონისგან—5 გორ. შაქარი და 1/4 გორ ჩაი. დასასრულ გამკება უდრმეს მადლობას სწირავს უგუას, ვინც ნივთიერთ, თუ სხვა. რაიმე დახმარებით, ხელი შეუწყო სეირნობის გამართვას. პატრონისგან წმთ ქართ. დრამ. საზ. გამგეობა.

წერილი რედაქციის მიმართ.

ბაბიონო ჩედაძორი!

უმორჩილესად გთხოვთ თქვენი პატრიულ, გაზეთის საშუალებით უდრმესი მაღლობა გამოვეცხადოთ ბ. ვასილ ნეპი-ოუს, რომელმაც შემოსწირა ქვიტორის უფასო წიგნსაცავ საპროფიტელოს თავისი ხელით დაბატული შოთა რუსთველის, ნიკოლოზ ბარათაშვილისა და არჩილ ჯორჯაძის სურათები. იმედი გვაქვს შემდგომაც არ მოგვაკლებს თავის დიდებულ ხელოვნები ნაყოფს. სამკითხველოს გამგე **ღმრთაა ვადა-ნაფილი.**

რედ.-გამომც. **ი. თ. ცინცაძე**